

2019. szeptemberi mérnök évfordulók, emlénapok + programok

1. – 90 éves balatonföldvári Kvassay emlékmű

A Balatoni Szövetség – Kaáli Nagy Dezső tervezésében, kivitelezésében – 1929-ben e napon felállította Balatonföldváron, a kikötő melletti parkban a Balaton első kormánybiztosának, Kvassay Jenőnek emlékművét. Az emlékművet 2016-ban is felújították. Felirata: „Kvassói és brogyáni Kvassay Jenő (1850-1919) a Balaton kultusz vezető harcosának emlékére emelte a Balatoni Szövetség. 1929.”

A mérnök tetteit Lampert Géza kőbe vésett epigrammája hirdeti az utókornak:

„Ősi család fia volt, lett új korszaknak hőse / s új fényvel ragyogá be a régi nevet.

Ősei fegyverrel védték a szent honi földet / Ő tudományával szállt csatasíkra azért,

Nagy folyamat, kis vadvizeket zabolázva serényen / sok meddő földből alkota dús televényt,

Hú fia volt a honnak, lelkes híve a Balatonnak. / Emlékét hálánk lengje örökre körül.”

4. – Frekvencia-gazdálkodási szimpózium

A polgári frekvencia-gazdálkodási szervezet (a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság jogelődje) megalapításának ötvenedik és a nem-polgári frekvencia-gazdálkodási szervezet megalapításának huszonötödik évfordulója alkalmából „A frekvenciagazdálkodás 50 éve” címmel jubileumi szimpóziumot szervez Budapesten, a BME „Q” épületében az NMHH, a HTE és a BME. Kiemelt téma: a hazai frekvenciagazdálkodás kialakulásának, szervezeti megalakulásának és tevékenységének, valamint a jövő feladatainak áttekintése szakmai előadások keretében. A rendezvényen való részvétel ingyenes, de előzetes regisztrációhoz kötött. Bővebb információ: www.hte.hu

4. – 140 éve született Szigeth Gábor mérnök

Szekszárdon született Szigeth Gábor (1879-1940) gépészmérnök. 1925-ben műegyetemi magántanári képesítést nyert, majd a világítógáz-gyártás meghívott előadója, 1937-től a műegyetem címzetes tanára lett. A Magyar Ammóniagyár vezéréként a péti gyár építését vezette. Kutatásai elsősorban a magyar szenek gázgyártásban való felhasználására irányultak.

5. – 90 éve született Gyarmati István kémikus

Szegeden született Gyarmati István (1929-2002) kémikus, akadémikus, a BME nyugalmazott professzora, az MTA Kémiai Kutatóközpontjának nyugalmazott. kutatóprofesszora, az irreverzibilis folyamatok termodinamikájának kiemelkedően sikeres kutatója.

6-11. – Híradástechnikai kiállítás

Berlinben rendezik az Internationale Funkausstellung (IFA), nemzetközi híradástechnikai kiállítást, a világ legnagyobb fogyasztói elektronikai vásárát, ahol trendeket és készülékeket mutatnak be, melyek meghatározzák a fejlődést. Információ: www.ifa-berlin.de

7. – 25 éve jelent meg a Mérnök Újság első száma

A Technika 1991. januári számában befűzött sárga lapokon jelent meg először a Mérnöki Kamara Egyesület Közleményei címet viselő hírlevél, a Mérnök Újság elődje. Buday Miklós, a Logod Bt. vezetője segítségével 1994-ben e napon megjelent a Mérnök Újság első száma.

9. – 140 éve született Jakobovits Dániel mérnök

Fenyőházán született Jakobovits Dániel (1879-1942) villamosmérnök. Pályafutását a Ganz Villamossági Rt. Erőmű-tervezési Osztályán kezdte. Az Elektronika szerkesztője (1909-1913), a Magyar Elektrotechnikai Egyesület főtitkára 1918-ig, majd alelnöke volt 1922-ig. Részt vett az úrkuti mangánérc-bányászat megszervezésében.

9. – Energiapolitikai eszmezsere

Az Energiapolitika 2000 Társulat a hazai energiapolitika aktuális kérdéseinek megvitatására havi rendszerességgel Budapesten tartja az Energiapolitikai hétfő esték címet viselő sorozatát. A felkért előadó: Kóbor György, az MVM Zrt. Elnök-vezérigazgatója. A kijelölt témakör: Magyar Villamos Művek stratégiája. Információ: www.enpol2000.hu

9-12. – Távközlési konferencia

Budapesten rendezik az ITU (Nemzetközi Távközlési Egyesület) Telecom World 2019 globális távközlési konferenciát. Az idei tanácskozássra a világ 130 országából mintegy 5-6 ezer vállalati képviselő, és több mint 200 kormányzati és iparági vezető, valamint 30-50 miniszter részvételére számítanak. Sztáray Péter biztonságpolitikáért felelős államtitkár jelezte: a rendezvényt Hungexpo Budapesti Vásárközpontban tartják, ahol a konferenciával együtt kiállítás is lesz, ezt a részét a magyarok ingyenesen látogathatják. A konferencia fő témái: a felhő alapú megoldások, az okos-városok, az internet és az 5G fejlesztése. Központi téma lesz még a közös innováció, a mesterséges intelligencia, digitális pénzügyi szolgáltatások. A kiállítás jó lehetőség a magyar kis-, és közepes vállalatok globális bemutatkozására, ahogy fiatal újtóknak is lehetőséget adnak. Háttér információ: az ITU az ENSZ legfontosabb infokommunikációs területen működő, globális intézménye, amelynek feladata a nemzetközi távközlési együttműködés segítése. Hazánk alapító tagja a 193 tagállamot tömörítő egyesületnek. 2018-ban Magyarországot beválasztották az ITU döntéshozó testületébe, a 48 tagú tanácsba.

12. – 120 éve született Sztrókey Pál mérnök

Budapesten született Sztrókey Pál (1899-1964) Állami díjas gépészmérnök, feltaláló, a műszaki tudományok doktora. 1922-24-között a Siemens Művek berlini, majd bécsi üzemének mérnöke volt. 1926-ban a Ganz Villamossági Gyár szolgálatába lépett s élete végéig ott működött, 1938-tól a gyár készülékszerkesztési, 1941-től az erőátviteli és vasútosztályának vezetője volt. A II. világháború után megszervezte a gyár önálló, kizárólag villamos vontatási kérdésekkel foglalkozó vasútosztályát, melynek 1963-ig vezetője volt. 1964-től műszaki tanácsadóként szolgált. Kandó Kálmán munkatársaként részt vett a fázisváltós mozdonyok kapcsoló-berendezéseinek megszerkesztésében. 1945 után a Kandó-féle fázisváltós mozdonyokból tovább fejlesztett fázis- és periódusváltós mozdonyok, majd a Ward-Leonard mozdonytípus szerkesztését és próbáit vezette. Közben kifejlesztette a diesel-villamos járművek korszerű szabályozását s ezzel lerakta hazai gyártásuk alapját. Élete utolsó éveiben a korszerű – ma már üzemben levő – szilícium-egyenirányítós villamos mozdonyok hazai gyártásának előkészítésével foglalkozott. Szakirodalmi és pedagógiai munkásságot is kifejtett.

12-14. – Erdészeti és faipari szakvásár

Tizenegyedik alkalommal kerül megrendezésre az innoLignum Sopron erdészeti és faipari szakvásár és szakmai rendezvénysorozat. A helyszín: NOVOMATIC ARÉNA és környéke. Témakörök: - Erdészeti és faipari gépek (nagyipari és kisipari gépek, szerszámok, traktorok, terepjárók, quadok); - A fa felhasználása (készházak, tetőszerkezet, épületasztalos ipar, lap-lemezipar, felületkezelő anyagok, vasalat- és szerelvénygyártók, bútorigipari cégek, parketták, szaunák, lépcsők, szoftverek); - Energetika és tüzeléstechnika (fa és pellet tüzelésű kályhák, kazánok, biotüzelés, megújuló energia); - Játszóterei faeszközök, utcabútorok, fa kerti bútorok. Információ: www.innolignumsopron.hu

12-13. – Minőségügyi konferencia

„IPARI DIGITALIZÁCIÓ – MINŐSÉG – EMBEREK” mottóval Balatonalmádiban rendezi a 26. nemzeti konferenciáját az immáron 25 éves ISO 9000 Fórum Egyesület, ahol szakmai előadások, és a jó gyakorlatok bemutatása várja az érdeklődőket. Az egyes szakmai szekciók: - Folyamatmenedzsment és a dokumentáltság a vállalati működés alapja; - IPAR 4.0 és a digitalizáció; - Tudásátadási eszközök a 4. ipari forradalom kezdetén; - A LEAN transzformáció útjai és útvesztői; - Menedzsmentkihívások a XXI. században; - „Okos” Építőipari megoldások. Információ: www.isoforum.hu

12-13. – Hegesztési felelősök tanácskozása

A Magyar Hegesztés-technikai és Anyagvizsgálati Egyesülés (MHtE) idén is Hajdúszoboszlón rendezi a hegesztési felelősök 21. országos tanácskozását. A tervezett témák: - Robothegesztések, gyártáskor, szereléskor, karbantartáskor; - Alumínium és ötvözetének gyakorlati kérdései; - Az MSZ EN ISO 14731:2019; - Gázt szállító vezetékek hegesztésével kapcsolatos jogszabályok; - Kockázatkezelés; - Szerkezetek gyártása, szerelése; - Javítóhegesztések és új technológiák; - Nemzetközi projektek eredményei; - Gyártásfelügyelet felsőfokon; - Műanyagokból készült tartályok hegesztése robottal; - Fejlesztések eredményei; - Jeles szakdolgozatok bemutatása. Információ: www.mhte.hu

16. – 120 éve született Kiss Árpád kémikus

Sárospatakon született Kiss Árpád (1899-1968) Kossuth-díjas kémikus, egyetemi tanár. Elsők között foglalkozott a rádióaktivitás jelenségeivel, majd a homogén harmadrendű kémiai reakciókkal, az oldatok Brönsted–Lowry-féle elméletével és kísérleti igazolásával. Vizsgálta a semleges sóhatást a vizes oldatokban végbemenő ionreakciókra, a nem elektrolitek befolyását a reakciósebességre, a komplex vegyületek fényelnyelését és elnyelési színeképük alapján meghatározta szerkezetüket.

17. – Atomenergetikai továbbképzés

A Budapest és Pest Megyei Mérnöki Kamara az atomenergetikai területén tervezői, szakértői, műszaki ellenőri, felelős műszaki vezetői jogosultságot szerzett és az érdeklődő mérnökök számára évente egy alkalommal Budapesten szervez továbbképzést. Az idei tervezett előadások és előadók: - *Üzemanyag-fejlesztések a Paksi Atomerőműben* (Dr. Elter József, az MVM PA Zrt. műszaki vezérigazgató helyettese); - *A Duna felmelegedésének és vízszintjének szerepe a Paksi Atomerőmű életében* (Fenyvesi Csaba, az MVM PA Zrt. osztályvezetője); - *Mérnöki és tudományos szakterületek az atomerőmű beruházásának előkészítésében* (Dr. Móga István, az MMK Energetikai Tagozat atomenergetikai szakosztály vezetője).

17. – 175 éve született Puskás Tivadar mérnök-feltaláló

Pesten született Puskás Tivadar (1844-1893) mérnök, feltaláló, a híres Thomas Alva Edison (1847-1931) amerikai elektrotechnikus, üzletember, feltaláló munkatársa, majd európai képviselője. Puskás Tivadar a műszaki alkotások lehetőségeit gyorsan felismerő, merész vállalkozó volt. Legsikeresebb ötlete a rádió ősének tekinthető Telefonhírmondó volt, amely – a vezetékes telefonhálózatra épülve – 1893. február 15-én kezdte meg adását Budapesten. A Magyar Királyi Állami Operaház és a Pesti Vigadó között volt a világon az első „sztereó” közvetítés, két mikrofon állt az Operában a színpad két oldalánál, két hallgató (három pár) a Vigadóban. Puskás Tivadar 1879-ben az Edison Társaság igazgatósági tagja lett, Párizsban szabadalmakat értékesítő ügynökséget nyitott, villanymotorral kormányozható léghajókkal kísérletezett és villamos fiákerjével keltett feltűnést a francia főváros utcáin.

18-20. – Elektrotechnikai vándorgyűlés

Az 1900-ban alakult Magyar Elektrotechnikai Egyesület (MEE) jelenkori vezetése az önkéntes tagjai elkötelezettségére támaszkodva a megbízható villamosenergia-ellátás és –felhasználás színvonalának és hatékonyságának emelését tűzte ki célul. A MEE szolgáltatásai széles palettát fednek le, amelyen belül az oktatási és a kiadói tevékenység, rendezvények szervezése, valamint a szakértői munkák koordinálása egyaránt megtalálható. A MEE „A jövő hálózati infrastruktúrája” mottóval Debrecenben, a Kölcsey Központban rendezi a 66. vándorgyűlést, konferenciát és kiállítást. Információ: www.mee.hu

19. – Projektmenedzsment műhely

„A bizalom építés és szerepe a projektmenedzsment sikerében” címmel a HTE Projektmenedzsment Szakosztálya, együttműködve a BME Hálózati Rendszerek és Szolgáltatások Tanszékével és a Corvinus Egyetem Stratégia és Projektvezetés Tanszékével Budapesten rendezi a 42. Projektmenedzsment Műhely c. workshopot, amely az alkotó együttműködéshez nélkülözhetetlen bizalom elemzését, kialakításának-visszaállításának lehetőségeit, megoldási módjait kívánja áttekinteni. A bizalom igénye a jövő bizonytalanságából eredő függőségből jön, a másik fél jövőbeli akciójával szembeni elvárás/hit/, míg az bizonytalanság érzését valamilyen múltbeli esemény váltja ki. A PM Műhely célja a sikerességet hozó bizalmi szint létrehozási lehetőségeinek vizsgálata, hogy a Műhely beszélgetés hozzájáruljon az együttműködés magas szintjének létrejöttéhez. A témát a Műhely résztvevői választották ki és a bevezető blog megírására illetve bevezető előadás megtartására Prónay Gábort kérték fel. A bevezető előadás a következő linken olvasható:

<https://www.slideshare.net/Pronay46/pronay-a-bizalom-epites-es-a-pm-42-pm-muhely-2019-szept-19>

20. – 140 éve született Schmidt József mérnök

Zalaegerszegen született Schmidt József (1879-1964) mérnök. Zalaegerszegen magánmérnökként működött, majd 1910-ben az Állami Földmérés szolgálatába lépett. 1936 táján a földművelésügyi minisztérium gazdasági műszaki hivatalába lépett át. 1942-ben ezen intézmény vezetőjeként ment nyugdíjas állományba. Nevét tagosítási és telepítéspolitikai tevékenysége mellett az általa feltalált ötszámjegyű trigonometrikus logaritmustábla tette ismertté.

21. – Magyar Örökség díjkiosztó ünnepség

A Magyar Örökség-díj kitüntetettjeinek kiválasztása az alulról építkező demokrácia elvén alapszik: állampolgári jogon mindenkinek módjában áll díjra javasolni az általa érdemesnek tartott személyt, együttest, intézményt, teljesítményt. Évente négy alkalommal, esetenként hét-hét díjat osztanak ki kulturális műsor keretében Budapesten, az MTA dísztermében. Információ: www.magyarorokseg.hu

21-22. – Kulturális örökség napjai

Franciaország 1984-ben kitalálta, az Európai Tanács felkarolta és hazánk is csatlakozott a minden év szeptemberének harmadik hétvégéjén tartandó Kulturális örökség napjai programokhoz. „A szórakoztatás háza, a szórakozás helyei” az idei mottó. A cél – a nyilvánosság számára hozzáférhetővé, ingyenesen megtekinthetővé tenni az épített, régészeti és természeti örökséget – továbbra sem változott. Információ: www.oroksegnapok.hu

21. – Tudományok fővárosa

Az ELTE Lágymányosi Campusán idén összegyűlik a STEM területek krémje és egy izgalmas, inspiráló és látványos tudományos fesztivál keretein belül bemutatják tevékenységüket a hazai élő K+F nagyvállalatok, startup cégek, fiatal kutatók, kutatóintézmények, tudományos és technológiai szervezetek, főiskolák és egyetemek. Habár a STEM globális szinten emberek tucatjait mozgatja meg és széles körben ismert fogalom, itthon még nem elterjedt. Mit is jelent a STEM? A STEM egy rövidítés, ami a következő tudás-területeket foglalja magába: science (tudomány), technology (technológia), engineering (mérnökség), mathematics (matematika). Információ: <http://www.tudomanyokfovarosa.hu/>

25. – 125 éve született Faller Jenő mérnök

Selmecbányán született Faller Jenő (1894-1966) bányamérnök, egyetemi oktató. Irányította azokat a kutatásokat, amelyek révén a nagygyeházi és a dudari szénmezők ismertté váltak. Várpalotán 1929 évtől üzemvezető, majd 1964 évtől a dunántúli szénbányászat kerület vezetője. A Szénipari Központ igazgatói tisztelet 1848-1949-ben tölti be. szorgalmazta a Zirc-Dudari vasútvonal mind hamarabbi befejezését. A József Nádor Műszaki Egyetemen (Sopron) oktató és tanszékvezető is volt.

26-27. – Bányagépészeti és bányavillamosági konferencia

A Bányagépészet a műszaki fejlődésért alapítvány, az MMK Szilárdásvány-bányászati Tagozat és az MTA Miskolci Akadémiai Bizottság támogatásával Balatongyörökön rendezi az immáron 52. Bányagépészeti és bányavillamosági konferenciát. Információ: www.banyagepeszalapitvany.hu

27. – Épületgépészeti Tervezői Konferencia

A Magyar Mérnöki Kamara (MMK) Épületgépészeti Tagozata és a Budapesti és Pest Megyei Mérnöki Kamara negyedik alkalommal Budapesten rendezi meg az Épületgépészeti Tervezői Konferenciát, amellyel a tervezői szakterületen tevékenykedők szakmai továbbképzését szándékozik segíteni. Tervezői- és üzemeltetői előadások keretében jelentős megújuló-energiás épületgépészeti rendszerek bemutatására, az üzemeltetési tapasztalatok elemzésére kerül sor, kiemelve a tervező innovatív gondolkodásának jelentősége. A rendezvény lehetőséget biztosít a szakma szereplőinek, tervezőknek, gyártóknak, forgalmazóknak és kivitelező vállalkozásoknak kötetlen szakmai konzultációra is.

28. – 180 éve született Doletsko Mihály mérnök

Pesten született Doletsko Mihály (1839-1913) vízimérnök, aki a kiegyezés utáni Magyarország csaknem valamennyi nagyobb vízszabályozási munkájában részt vett. 1876-ban az Ondava-Tapoly szabályozását vezette, később a komáromi és budapesti folyammérnöki hivatal főnökeként a Duna és Vág folyók rendezésénél vitt vezető szerepet. 1893-ban, mint vízépítési kerületi felügyelő az Országos Vízépítési Igazgatóságnak lett munkatársa. 1895-ös dunai árvíz elhárításában tett érdemeiért a királytól nemességet kapott. A mederfenék alakulásának felrajzolására szerkesztett önműködő profilográfjával jóval megelőzte a hasonló célú külföldi szerkezeteket.

29. – 120 éve született Bíró László József feltaláló

Budapesten született Bíró (született: *Schweiger*) László József (1899-1985) magyar újságíró, a golyóstoll feltalálója, aki 1943-ban Argentínában nyert szabadalmat, ahol a feltalálók napját az ő születésnapján ünneplik. Bíró Lászlónak több mint húsz találmánya volt, melyeknek csak kis része került gyakorlati alkalmazásra, ám sokuk hatással volt későbbi konstruktőrök munkájára. A nyomdai rotációs hengerek folyamatos munkájának látványából merítette az ötletet, hogy egy tintával telt cső végéből golyóval lehetne a folyadékot folyamatosan a papírra vinni. Tíz év kísérletezés után 1943-ban Argentínában nyert szabadalmat, ahol nagy tiszteletet vívott ki magának, a feltalálók napját az ő születésnapján ünneplik.

Felhasznált irodalom:

- *Évfordulóink a műszaki és természettudományokban – MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága sorozatának kötetei*
- *História – Tudósnapár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók - <http://tudosnapar.kfki.hu/historia/>*
- *Mérnökök évfordulói 2019-ben – Magyar Mérnöki Kamara (www.mmk.hu) Történeti Bizottsága*
- *Nagy Ferenc szerk.: Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig – 1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK*
- *Kenyeres Ágnes szerk.: Magyar Életrajzi Lexikon I-IV. – 1967-1990. – Akadémiai Kiadó*
- *Egyéb életrajzi és műszaki források*

Készítette: Sipos László József villamosmérnök, minőségügyi szakmérnök